

עין משפט
גזר מצוה

גזר א מיי פֿ״ט מהל' כלי המקדש הלכה ז סמג עשין קעג:
גז ב מיי פֿ״ח מהלכות גירושין הל' טו סמג עשין ז טוש״ע אה״ע ס׳ קבד סעף ח:
גז ג מיי שס טוש״ע אה״ע שס סעף ח כהג״ה:
גז ד מיי שס הל' יד סמג שס טוש״ע אה״ע ס׳ קמג סעף יא:
גז ה טוה״ע ס׳ קמג:
ס ז ח מיי פֿ״ד מהל' גירושין הל' ד סמג שס טוש״ע אה״ע ס׳ קבד סעף ו:
סא ט מיי שס ופי׳ מהל' טוען ועשען הל' א ה סמג עשין אה טוש״ע שס וטוש״ע ח״מ [ס׳ עב סעף כא] ס׳ קלה סעף א:

—s—

גליון הש"ס

גמ' בין שיטה לשיטה. עיי' לקמן דף כא ע"ב מוס' ד"ה ילא זא:

—s—

פסקי רי"ד

תרי הרי זה גיטך והנייר שלי אינה מגורשת פי' דכיון שהנייר שלו לא יתן לה כלום וגומצא אותיות פורחות באורי ע"מ שתחזיר לי את הכתב מגורשת פי' והיא תחזור לו את הנייר כדי לקיים תנאו ותקרא נתינה דמתנה ע"מ לתחזיר שמה מתנה: בעי רמי בר חמא היו מוחזקים בטבילה שהיא שלה וגט כתוב עליה והרי היא יוצאה מתחת ידו מהו פי' והוא רוצה ליתנה לאשה ולגרשה בנט הכותב עלי' והתורה אמרה וכתב ותתן על הבעל מוטל לכתוב וליתן ובעי' שהיא הנייר או כל חפץ הכותב עליו הגט שלו מי אמרין אקנוי' אקניתה ניהליה או דלמא אשה לא ידעה לאקנוי' פי' לא ידעה לאקנוי' דבר שאין בובה לתת מתנה מגורה כזה שעתיד לחזור לה ולא גמרה ואקנוי' ליה אלא כעין שאלה נתנה לו והוא פסול דבעי ליתן בידה שהיא החפץ של בעל וליכא ת"ש אף הוא העיד על כפר קטן שהיה בירושלים והיה שם זקן אחד והיה מלווה לכל בני כפר וכותב בכתב ידו ואחרים חותמים ובא מעשה לפני חכמים והוכשירו ואמאי הא בעי' ספר מקנה וליכא פי' בעי' שהלוה יקנה לו קרקעותיו וישעבדו לו בספר וימסור לו למלוה הספר כותב וליכא אלא לאו משום דהווא זקן הווא מקנה לזו(ה) ויהיב להו מקנה והם הכי גמי האשה ודילמא זקן שאני דידע לאקנוי אכל אשה לא:

^[א] אולי צ"ל ויסת לו ושפיר הוי ספר מקנה וא"כ הכי נמי:

ז:

התקבלי גיטיך והתקבלי בתובתיך מהו. אע"ג דכתבו על איסורי הנאה כשר היינו משום דיהיב לה מיהא כל

הגט אבל הכא לא יהיב לה אלא בתורת פרעון: **ע"ל** מנת שתחזירי ל"י הנייר מגורשת. בפרק מי שאלחו (לקמן דף עה.) קצעי מ"ש רישא

ומי"ש סיפא ומפרש לשון אחד משום דסיפא הוי תנאי ומעשה דגזר אחד והוי תנאי בטול ומעשה קיים דקסבר ההוא לישנא דאומר ע"מ לאו כלאומר מעכשיו דמי ואין גט יכול לחול עד שתחזירהו ואז א"א להמגרש שאין הגט גידה הילכך אע"פ שלא החזירמו מגורשת ורצא דקלאמר צפ"ק דקידושין (דף ו:) הילך אחריו זה במתנה ע"מ שמחזירו לי החזירי ילא כו' לא קצר כההוא לישנא אלא רצא לטעמיה דמפרש צפ" מי שאלחו משום דהוי מעשה קודם לתנאי ואע"ג דבההיא דאתרוג נמי מעשה קודם לתנאי לא דק רצא במילתיה למינקט התנאי כמו שז"רץ להתנות ולההוא לישנא דמפרש צמי שאלחו (לקמן עז.) משום דכל האומר ע"מ כלאומר מעכשיו דמי לא הוי גט אלא אם כן החזירמו לבסוף שנתקיים התנאי ואז הוי גט מעשה שצא לידה: **ספ"ר** אחד אמר רחמנא ולא שנים ושששה ספריים.

אע"ג דלקמן (דף כא:) דרשי רבנן ספר לספירת דברים מכל מקום דרשי' נמי הך דרשה דהכא וא"ת היכי מנסירין צפ" בתרא (לקמן דף פו:) ש"יר מקצת הגט וכמבו דגד השני הוה לן למיפסל צשני דפין משום ספר אחד אמר רחמנא ולא שנים ושששה ספרים כדאמר' צפ"צ דסוטה (דף יח.) כמבא צשני דפין פסולה ספר אחד אמר רחמנא כו' ואורי' דשני דפיס דסוטה איירי צשמי חתיכות^[א] ולקמן איירי בקלף אחד צשמי עמודים:

לא צריבא דמעורה. מכאן מדקדק ר' ינחק צר מרדכי דאין לרין' בגט שמהל כז אות ואות מוקפת גויל מארבע רחומיה כדלמר הכא דמעורה ור"י אומר דאין מכאן ראייה דהא דקאמר דמעורה^[ב] היינו רגל ח' של שטה עליונה צט' של שטה שמחתיה או ראש ל' צה' או צח' שלמעלה הימנה^[ג] ומ"מ נראה לר"י דאין לרין' ראייה להכשיר דדוקא צס"ת תפילין ומוחוז צעינן שהיו האותיות מוקפות גויל כדלמר בפרק

הקומץ (מנחות דף לה.) משום דכתיב צהו וכתבתם כתיבה תמה אבל בגט ליכא קפיפא דלפי' ספר רדיו לא צעינן בגט^[ד] דספר דכתב בגט לספירת דברים הוא דלתא (לקמן כא.):
בבתובת קעקע. מדאורייתא ליכא איסורא עד שיכתוב ויקעקע צדיו וצכחול כדתנן צפ"ג דמכות (דף כא.) ולר' שמעון אינו חייב אפי' כתב וקעקע עד שיכתוב את השם פי' שס דע"ז כדמפרש התם בגמרא ומיהו איסורא דרבנן איכא הכא^[ה] דלפי' אפר מקלה אסור ליתן על גבי מכתו מפני שנראה ככתובת קעקע ואפי' היא הכא איסורא דאורייתא מ"מ הוי גט כדלמר'ר' לעיל כתבו על איסורי הנאה כשר אע"ג דאסור לכתוב דהא מיתנהי צאיסורי הנאה: **ר'נ"ש** דאמר ריש ל'קיש הגורדות אין להם חוקה. פי' לאלתר אלא עד ג' שנים יש להם חוקה כדאמרין צחוקת הצמים (צ"צ דף לו.) וא"ת מתני' הוה ליה לאתמי דתנן התם (דף כה.) העבדים חוקתן ג' שנים מיום ליום אבל לאלתר לא ועוד מאי קמ"ל ריש לקיש מתני' היא דוחק לומר כמו שפי' הרצ ר' יהודה מקורצני"ל דריש לקיש אמא לאשמועינן אפי' כהה"ג דאיירי הכא שהגט כתוב על ידו או על קרן של פרה דאיכא הוכחה קצת דיהציה לאשה אפ"ה אין לה חוקה ולהכי מיייתי מר"ל דא"כ הוה ליה לפרושי צהדיא כיון דלא אינטריך לאשמועינן אלא צבי האי גוונא אלא י"ל¹ דמתמני' לא שמעינן גודרות דה"א דוקא עבדים צדני דעת² ועיילי מנפשייהו³ אבל גודרות אין דרכם לילך לצית איש נכרי ולהכי ה"א הכא⁴ שהגט כתוב על ידו ומוכח קצת שהוא שלה יש לה חוקה להכי מיייתי מגודרות דאין להם חוקה אע"פ שיש הוכחה דלא עיילי מנפשייהו כמו עבדים: **אשה לא ידעה לאקנוי.** פירוש דגזר שהוא מחזיר לה ולא גמרה ומיקניא ליה אלא בתורת שאילה משאלתו לו⁵ אע"ג דלמר'ר' לעיל דדמי כתיבה סופר אקנו ליה רבנן מדידה⁶ מ"מ טבאלא דידה לא מקנו ליה ווא"ת וכי לא ידע מתני' ^[ז] [דכותבת] דפשיט מינה צסמון דהאשה כותבת את גיטה וי"ל דמני' לדחוי דכותבת על קלף צבעל אלא שנותנת שצר הכתיבה וצ אשי דפשיט מינה משמע ליה⁷ דלריי' צקלף שלה:

וברתב בכתב ידו ואחרים חותמים. ¹ ואס תאמר מה ענין שטרי הלואה לגט דאינס אלא לראייה ופי' צמלוה על פה היה גובה ממשעבדי אי לא משום דאין לה קול כדלמרין צחוקת הצמים (צ"צ מנ.) דמאן דיוץ¹¹ צלנעה יוצק ומכר¹⁰ שיש לו קול אמרינן

(שם מה.) המוכר שדהו צעדים גובה מנכסים משועבדים ונראה לפרש דנראה לגמרא דמסתמא כיון שהיה מלווה לכל צמי העיר גם הם היו עושים לו טובה ונותנים לו צמתנה או מוכרים לו שדות¹⁰ דפעמים שלא היו קנויין לו אלא צשטר כגון שדי נתונה לך או מכורה לך¹² וגם השטרות האלו היה כותב אותם ואחרים חותמים:

המביא גט פרק שני גיטין

הא צעינא מכתב. פתומי חותם: **מגואי**. מכה הרושם צאותו **לד** שהצורה צולטת צו אבל ציך דוחק מאצראי והיא צולטת מגואי: **הא ליכא שאר לא**. דמקום גט צעי למיתב לה מתנה גמורה משום גירושין ולא לשם פרעון דכתיב ונתנ¹: **אי אמר לה**. לכתובתיך: **אויאל**. גליון: **והנייר**. כל הנייר איז מעכב לעצמי: **אינה מגורשת**. דכיון דהנייר שלו לא נתן לה כלום דנמצאו אותיות פורחות צאור: **הרי זו מגורשת**. ותחזיר דמתנה ע"מ להחזיר שמה מתנה²: **נייר צצין שיטה לשיט**. שלי מהו: **דמעורה**. מעורה צמקצת שהיו צו אותיות ארוכים המגיעין משיטה לשיטה צראשי כל מיצה ומיצה: **וסרי הוא**. העצד: **יואל מסתם ירה**. שהצינאו לפינו ואתרה צעלי נתן לי העצד הוה וגירשני צו כדתנן צמתני'³ ונותן לה העצד: **מסו**. מי מהימנה בלא עדי מסירה הואיל ועכשיו הוה צרשומה או דילמא הוה מנפשיה אזל: **לפודייץ הוא**. דילמא תנאה הוה צגיטא ומסתמיה והדר כתיבה: **צעדי מסירה**. שקראוהו: **ור' אלעזר היא**. דלמר אי אפשר לגט בלא עדי מסירה: **אלא לרמי צר חמא קשיא**. דצעילא דידה צדליכא עדי מסירה היא: **צסותם קעקע**. אינה נמחקת עולמית: **הגודרות**. צהמות על שם גדרות לאן (צמדצב יצ:) **אין לטן חוקה**. אדם שצפסן אינו יכול לטעון לצעליהם מכרתם לי דליכא למימר מעצמן הלכו אללו: **וסרי היא יוואא מסתם ידו**. שהוא צא לגרשה: **לא ידעה לאקנוי**. לא גמרה ומקנייה דבר שאין צלצה לתת מתנה גמורה ולא גירשה אלא צשלה ואנן צעינן ונתנ⁴: **אף הוא העיד**. רצי יהודה צן צבא צמס' עדיות: **ה"ג והא צעינא ספר מקנה וליא**. שהמקנה לרין' לכתוב את השטר שדי מכורה לך דמההוא קרא נפקא לן צפ"ק דקידושין (דף טו.):

אלא לאו. ש"מ כי מקני ליה שפיר דמי ואף על גב דאין צדעמו של נותן שיעצבנו המקבל אללו: **זקן והיה בו זקן אחד והיה מלווה לכל בני הכפר וכותב בכתב ידו ואחרים חותמים ובא מעשה לפני חכמים והכשירוהו ואמאי הא בעינא** ³ **ספר מקנה וליכא אלא לאו** משום דאמרין אקנוי מקנה להו אמר רבא ומאי קושיא דילמא זקן שיעצבנו המקבל אללו: **זקן**

והיה בו זקן אחד והיה מלווה לכל בני הכפר וכותב בכתב ידו ואחרים חותמים ובא מעשה לפני חכמים והכשירוהו ואמאי הא בעינא ³ **ספר מקנה וליכא אלא לאו** משום דאמרין אקנוי מקנה להו אמר רבא ומאי קושיא דילמא זקן שיעצבנו המקבל אללו: **זקן**

הקומץ (מנחות דף לה.) משום דכתיב צהו וכתבתם כתיבה תמה אבל בגט ליכא קפיפא דלפי' ספר רדיו לא צעינן בגט⁷ דספר דכתב בגט לספירת דברים הוא דלתא (לקמן כא.):
בבתובת קעקע. מדאורייתא ליכא איסורא עד שיכתוב ויקעקע צדיו וצכחול כדתנן צפ"ג דמכות (דף כא.) ולר' שמעון אינו חייב אפי' כתב וקעקע עד שיכתוב את השם פי' שס דע"ז כדמפרש התם בגמרא ומיהו איסורא דרבנן איכא הכא⁸ דלפי' אפר מקלה אסור ליתן על גבי מכתו מפני שנראה ככתובת קעקע ואפי' היא הכא איסורא דאורייתא מ"מ הוי גט כדלמר'ר' לעיל כתבו על איסורי הנאה כשר אע"ג דאסור לכתוב דהא מיתנהי צאיסורי הנאה: **ר'נ"ש** דאמר ריש ל'קיש הגורדות אין להם חוקה. פי' לאלתר אלא עד ג' שנים יש להם חוקה כדאמרין צחוקת הצמים (צ"צ דף לו.) וא"ת מתני' הוה ליה לאתמי דתנן התם (דף כה.) העבדים חוקתן ג' שנים מיום ליום אבל לאלתר לא ועוד מאי קמ"ל ריש לקיש מתני' היא דוחק לומר כמו שפי' הרצ ר' יהודה מקורצני"ל דריש לקיש אמא לאשמועינן אפי' כהה"ג דאיירי הכא שהגט כתוב על ידו או על קרן של פרה דאיכא הוכחה קצת דיהציה לאשה אפ"ה אין לה חוקה ולהכי מיייתי מר"ל דא"כ הוה ליה לפרושי צהדיא כיון דלא אינטריך לאשמועינן אלא צבי האי גוונא אלא י"ל¹ דמתמני' לא שמעינן גודרות דה"א דוקא עבדים צדני דעת² ועיילי מנפשייהו³ אבל גודרות אין דרכם לילך לצית איש נכרי ולהכי ה"א הכא⁴ שהגט כתוב על ידו ומוכח קצת שהוא שלה יש לה חוקה להכי מיייתי מגודרות דאין להם חוקה אע"פ שיש הוכחה דלא עיילי מנפשייהו כמו עבדים: **אשה לא ידעה לאקנוי.** פירוש דגזר שהוא מחזיר לה ולא גמרה ומיקניא ליה אלא בתורת שאילה משאלתו לו⁵ אע"ג דלמר'ר' לעיל דדמי כתיבה סופר אקנו ליה רבנן מדידה⁶ מ"מ טבאלא דידה לא מקנו ליה ווא"ת וכי לא ידע מתני' ^[ז] [דכותבת] דפשיט מינה צסמון דהאשה כותבת את גיטה וי"ל דמני' לדחוי דכותבת על קלף צבעל אלא שנותנת שצר הכתיבה וצ אשי דפשיט מינה משמע ליה⁷ דלריי' צקלף שלה: **וברתב** בכתב ידו ואחרים חותמים. ¹ ואס תאמר מה ענין שטרי הלואה לגט דאינס אלא לראייה ופי' צמלוה על פה היה גובה ממשעבדי אי לא משום דאין לה קול כדלמרין צחוקת הצמים (צ"צ מנ.) דמאן דיוץ¹¹ צלנעה יוצק ומכר¹⁰ שיש לו קול אמרינן

(שם מה.) המוכר שדהו צעדים גובה מנכסים משועבדים ונראה לפרש דנראה לגמרא דמסתמא כיון שהיה מלווה לכל צמי העיר גם הם היו עושים לו טובה ונותנים לו צמתנה או מוכרים לו שדות¹⁰ דפעמים שלא היו קנויין לו אלא צשטר כגון שדי נתונה לך או מכורה לך¹² וגם השטרות האלו היה כותב אותם ואחרים חותמים:

^[א] אולי צ"ל ויסת לו ושפיר הוי ספר מקנה וא"כ הכי נמי:

מסורת הש"ס

א) [מוספתא פ"צ] לקמן ע"ה.
ב) [סוטה יח.].
ג) [נעלי ט: וש"נ.].
ד) ר"מ מ"ו.
ה) [מנחות פד: צ"ב לו.].
ו) רש"ל מ"ו.
ז) עדיות פ"ב מ"ג.
ח) [דברים כד.].
ט) [סוכה מה.].
י) [נעלי יט.].
יא) [דברים כד.].
יב) גי' מנדל דוד,

—s—

תורה אור השלם

1. וְיִשְׁשׁוּ אֶת צִיץ גִּזְר הַקֹּדֶשׁ וְזָבַד טוֹהֹר וְיִכְתְּבוּ עָלָיו מִכְתָּב פְּתוּחֵי זִתּוֹת קֹדֶשׁ לֵי י שְׁמוֹת לֹט ל 2. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבִצְלָה וְיָדָה אִם לֹא תִמְצָא חֵן בְּעֵינֵי בִי מִצָּא בָּהּ עֲרֹות דָּבָר וְכָתַב לָהּ סֵפֶר בְּרִיתָת וְנָתַן בְּיָדָהּ וְשָׁלַחָהּ מִבֵּיתוֹ:

דברים כד א 3. וְאָקַח אֶת סֵפֶר הַמִּקְוָה אֶת הַקְּתוֹת וְהַמִּצְוָה וְהַחֻקִּים וְאֵת הַגְּלוּיִ: ירמיהו לב יא

—s—

מוסף רש"י

והנייר שלי. לא יהיב לה ולא מיד, ומתמלא אמר ומנן צידה [קטן עה.]. הגודרות. צמה דקה, על שם (צמדצב לצ) גדרות לאן (מכותב יצ:) גדרות אלו וכל צבד המהלך צדריסם וצשוקים (ושצ"ב צ"ב יז.) אין לחן חזקה. אין המחקק צסה יכול לומר לקושין איז ציד, שמה צמאן והצקסן צצומו לפי שדרכן להלך צחדות (מכותב יצ: ובעי"ז ורשב"י שם).

—s—

מוסף תוספות

א. של קלף. מוס' ה"א. ב. (ד')למא לאו 'מפרי' שנוגעת זו לזו. אקרא. צצ"א. א. אבל אינה נוגעת בחברתה כמלא צימא (וכי' אבל לפי פריש"י ד"ל כדבדיו ריב"ם צצ"א. דמכ"א.) צצ"א. ד. ומתני' תנן כותבין על כל דבר המתקנין אפי' על שלה של זית. מוס' ה"א. ה. אס שם בה כוחל. מוס' ה"א. ו. דאצטרך ל' לר"ל לאשמעינן גודרות. מוס' ה"א. ז. ושמא יקניטנו רבו. צמנ"ן. ח. אצל חבריו. יעצ"א. י. ואמר של זה אני. צמנ"ן. י. [דן]כגודרות דמי. ק"ן. י. אבל ליכא לפרושי דלא ידעה לאקנוי כלל דמי איכא למימר שלא יהא ממכרה ממכר. ק"ן. יא. ומשום הפקר ב"ד הפקר וא"כ כי לא ידעה לאקנוי מאי. יעצ"א. יב. מדוקנין שמתא. ק"ן לקמן כה ד"ס אלא יג. ופשיטא ל' דעל קלף שלו הי' כותב, דאל"כ מה אסודרות' דר' יהודה כן בבא. מוס' ה"א. יד. הא לאו הכי, גביא מן דינא. צש"א. וכיון דאיכא שטרא הא איכא קלא אע"ג דליתיה שטר מקנה. ק"ן. יו. שדהו בעדים. מוס' ה"א. יז. מפני דוחקן. מוס' ה"א. יח. ואז בעינן ספר מקנה כיון דליכא וזוי. צש"א.